

jaar eerder door Rose en Scholten waren uitgezet, en wel door voor de afvoer van het rioolwater gebruik te maken van spoelwater uit de hoger gelegen rivieren en singels en door de afvoer van fecaliën via de riolen toe te staan.³⁸⁾

De oppositie sloeg wegen in die voorheen ook door de opposanten van Waterproject en système libre waren bewandeld. Het raadslid Kam koos stelling tegen de vervuiling van het rioolwater met fecaliën: 'De aandacht kan er niet genoeg op worden gevestigd: dat er tot nog toe geen eigentlijke afvoer van faecale stoffen in de Maas heeft plaats gehad, slechts verplaatsing binnen de stad', hield hij zijn collega-raadsleden voor. 'De bouillon (om het plastisch uit te drukken) de bouillon van de soep is tot nog toe alléén met het beperkt stoomvermogen van het westelijk stoomgemaal naar de Maas opgepompt; maar de balletjes hebben de Maas nooit, of bij uitzondering sporadisch bereikt.' In de commissie Plaatselijke Werken, waar hij zijn kritiek ventileerde en aandrang op de invoering van het Liernur-stelsel, bleef hij alleen staan. De overige leden van de commissie onderschreven het plan van De Jongh, die in zijn weerwoord op Kams kritiek op even plastische wijze uiteenzette waarom en hoe de balletjes de Maas uiteindelijk toch bereikten.³⁹⁾

Dat Kam toen een achterhoedegevecht voerde, blijkt overduidelijk uit het standpunt van de Openbare Gezondheidscommissie. Die had zich jarenlang opgeworpen als voorvechter van het verzamelstelsel en zich met name een groot voorstander van de aanleg van het Liernurstelsel betoond. Ook zij keerde op haar schreden terug. De commissie stelde vast dat de opbrengst der faecaliën vooralsnog te gering was. Zij gaf ruitelijk toe dat er belangrijke financiële bezwaren waren die tegen invoering van verzamelstelsels pleitten: 'Ofschoon dus van het standpunt van het gezondheidsbelang het pneumatisch stelsel [van Liernur] de voorkeur verdient boven een zoodanig, waarbij de faecaliën, in gemetselde riolen afgevoerd, met de overige rioolstoffen in de rivier geworpen worden, moeten wij erkennen dat, zooals de zaak nu staat, het geldelijk bezwaar tegen invoering er van belangrijk is.' De commissie vond daarom geen vrijheid om het voorstel van De Jongh te verworpen, maar drong er op aan dat 'de rioolstoffen onmiddellijk in zee, of, zoo dat niet uitvoerbaar mocht zijn, zoo dicht mogelijk bij de zee in de Maas worden gestort.'⁴⁰⁾

De commissie voor de Gemeentereiniging, die in 1883 al geen verzamelstelsel meer durfde aanbevelen en bij gebrek aan een